

ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА СЛУЖБА Д.О.О. ПОЖАРЕВАЦ
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И
ВОДОПРИВРЕДЕ

БИЛТЕН

Датум : 00.08.2010

Уређивачки одбор: Гроздић Јован дипл.инг., Стојшић Сениша дипл.инг., Јоргованка Влајковац, дипл.инг., Станковић Станислава, дипл.инг., Стојановић Александар, дипл.инг., Рајчић Моника дипл.инг., Јовановић Звездана дипл.инг., Вујчић Ненад дипл.инг. и Јовица Јуришић, дипл.инг.

ТЕХНОЛОГИЈА ПРОИЗВОДЊЕ УЉАНЕ РЕПИЦЕ

Уљана репица се мора гајити у плодореду, јер у случају гајења у монокултури или честог враћања на исту парцелу постоји опасност од нагомилавања инсеката и појаве болести. Најбољи предусеви за уљану репицу су они који остављају доста времена за квалитетну припрему земљишта, као рани кромпир, рано поврће, стрна жита. У нашим реонима гајења пшеница и јечам су најчешћи предусев. Уљану репицу не треба гајити иза соје, грашка, сунцокрета, махуњача и детелина јер је подложна болестима и инсектима који презимљавају у остацима тих култура а који нападају уљану репицу.

Уљаној репици највише одговарају дубока, плодна земљишта, способна да очувају влагу, да нису закоровљена. За гајење уљане репице нису погодна кисела земљишта са хемијском реакцијом земљишног раствора испод 5. На сиромашним земљиштима озима уљана репица се лоше развија и даје ниске приносе, али при уношењу органских и минералних ђубрива и на таквим земљиштима формира велику масу и даје задовољавајуће приносе.

Припрема земљишта за сетву уљане репице почиње одмах после скидања пшенице и јечма љуштењем стрњишта на дубину од 13 до 15 цм.

Основна обрада земљишта за уљану репицу обавља се на дубину од 20 до 30 цм, у зависности од типа земљишта. Након орања треба обавезно затворити бразде и поравнати површину, јер се тиме олакшава предсетвена припрема земљишта. Ако се бразде оставе отворене на тежим земљиштима се могу створити грудве које је без већих падавина немогуће разбити, па је квалитетна предсетвена припрема на таквим земљиштима немогућа.

Предсетвеном припремом пре свега треба уништити младе коровске биљке и клијанце. Горњи слој земљишта на дубини 2 цм у који се полаже семе мора бити мрвичасте структуре. Квалитет предсетвене припреме зависи од времена и квалитета изведене основне обраде. Треба избегавати сетву у свеже поорано и припремљено земљиште. Сетва у такво земљиште је отежана и неквалитетна, па су ницање и распоред биљака у реду неуједначени. После сетве уљане репице треба обавити ваљање чиме се обезбеђује бољи контакт између семена и честица земљишта и тиме се стварају повољни услови за уједначено ницање и стварање оптималног склопа биљака.

Уколико се не обави основна обрада земљишта већ се се обави само тањирање (једнократно или вишекратно), у зони продирања дискова (5-15 цм) се налази велика количина жетвених остатака која када се измеша са земљиштем представља до 1/3 запремине масе тањираниог земљишта. Сетва уљане репице обављена на таквом земљишту је некавалитетна (без обзира на ваљање пре и после сетве), јер ће ситно семе уљане репице бити депоновано у зону измешану са земљиштем и биљним остацима и неће имати чврст контакт са земљиштем што доводи до слабијег клијања, укоренавања и неуједначеног ницања усева.

Важан предуслов за постизање високих и стабилних приноса уљане репице су правилна и оптимална примена ђубрива (органичних и минералних). За прецизно одређивање количине ђубрива једино је меродавна агрохемијска анализа земљишта. Све остало је ђубрење “напамет” и може да изазове нежељене последице по принос уљане репице, квалитет земљишта итд. Вубрење је агротехничка мера која доста кошта и зато је треба избегавати било какав вид импровизације уколико се жели стабилна производња.

Укупне потребе уљане репице у току вегетације за појединим хранивима за принос од 3000 кг/ха су: азот 210 кг/ха, фосфор 75 кг/ха, калијум 300 кг/ха. То значи да за сваких 100 кг семена уљаној репици треба обезбедити 7 кг азота, 2,5 кг фосфора и 10 кг калијума. Укупне количине фосфора и калијума је потребно применити пре сетве, пола пре основног орања, а пола у предсетвеној припреми земљишта. Од укупне количине азота једну трећину треба применити предсетвено, а две трећине у време пролећног пораста (крајем фебруара), јер примена велике количине азота у јесен утиче на пребујан раст, па такав усев при јачим и дуготрајним голомразицама страда.

Најчешћи међуредни размак за сетву уљане репице је око 25 цм, јер се за сетву користе сејалице за пшеницу, где се затвара свака друга лула.

Потребна количина семена зависно од сорте се креће од 3,5 до 5 кг по хектару и треба да обезбеди 70-85 биљака на квадратном метру после ницања или 55-65 биљака у жетви.

Обзиром да је семе уљане репице веома ситно, дубина сетве се креће од 1,5 до 2,5 цм. У пракси је више проблема са предубоком сетвом него са плитком, с тим што се и једна и друга негативно одражавају на развој биљке, а тиме и на принос. Оптимални рок сетве у нашим условима је од 1. до 20. септембра. Ако се сетва уљане репице касно обави (ван оптималних рокова), усев се слабо развија и током јесени и зиме бива изложен јаким ударима кошаве (која снижаве температуру и односи снег са парцеле), па лако може доћи до појаве голомразица и оштећења усева.

Станковић Станислава, дипл.инж.

СУЗБИЈАЊЕ КОРОВА НА СТРЊИШТУ

Поштовани пољопривредни произвођачи, након завршене жетве озимих и јарих стрних жита, на ораницама у Браничевском округу услед обилних падавина дошло је до ницања нових корова. На парцелама је могуће приметити разне врсте коровских биљака: дивљи сирак из ризома и семена, зубача, амброзија, чичак, татула, паламида, дивље зеље, дивља купина, раставић и др. Сада је право време за сузбијање корова на стрњишту када су корови висине 20-40 цм, односно у фази од интензивног пораста до пуног цветања. Тада тотални хербициди делују најбоље и ефикасност је највиша могућа. Од хербицида које требате и можете користити за сузбијање корова на стрњишту јесу на бази а.м. глифосат и глифосинат-амонијум (Glifosat, Glifol, Glifogan 480 SL, Glifomark, Cosmic-36, Clinic 480 SL, Dominator i dr.). За сузбијање дивљег сирка и широколисних корова треба користити тоталне хербициде у количини од 7 литара по хектару, а за сузбијање зубаче (пиревине како је Ви називате), раставића, попонца у количини од 10 литара по хектару. Третман извршити ако је могуће са 200-350 литара воде по хектару. Такође вршити примену у вечерњим часовима.

Корисно је додати пре растварања препарата неко минерално фолијарно ђубриво ради боље ефикасности одабраног тоталног хербицида.

Сетву наредног усева после примене тоталног хербицида на истој ораници можете вршити 21 дан након примене.

дипл.инж. заштите биља Јовица Јуришић

ГАЈЕЊЕ СТОЧНОГ КЕЉА

Сточни кељ, захваљујући својим производним одликама, има широку примену у исхрани великог броја врста домаћих животиња. Незамислива је савремена организација узгоја стоке без крмног конвејера, а сточни кељ може бити његова значајана компонента. Сточни кељ је погодан за исхрану говеда, свиња, живине од раног пролећа до касне јесени у зависности од рока сетве. Сточни кељ је значајна биљна врста због веома богатог садржаја провитамина А, протеина и угљених хидрата.

Сточни кељ се може гајити као главни усев (сеје се током јесени, а користи рано у пролеће) и даје принос око 100 тона по хектару зелене масе, као накнадни усев (сеје се после скидања озимих и јарих једногодишњих легуминоза) и даје око 50-60 тона зелене масе по хектару и као пострни усев чија сетва се обавља после жетве јечма и раних сората пшенице са приносом од 30-40 тона по хектару. Користи се целе јесени до касно у зиму, јер је кељ доста отпоран на ниске температуре. Садржај сирових протеина је око 15-16% у сувој и око 2% у зеленој крми што кељ чини врло укусном и сочном сточном храном и као такав је погодан за исхрану у периодима вегетације када недостаје свежа сточна храна.

Сточни кељ успева на плодним средње тешким земљиштима, а не подноси кисела и песковита. За клијање му је неопходна температура од 5-6⁰ Ц, а зими може да издржи и до -25⁰ Ц у зависности од фазе раста и дебљине снежног покривача. За постизање високих приноса поред адекватне обраде земљишта треба га и добро ђубрити. Ако је могуће треба унети стајњак у количини од 25-30 т/ха, а кроз минерална ђубрива 200 кг/ха азота, 120 кг/ха фосфора и око 200 кг/ха калијума. Фосфор, калијум и једну трећину азота унети под основну обраду земљишта, трећину азота унети предсетвено и преосталу количину азота оставити за прихрану.

Сточни кељ засејан рано у пролеће тј. крајем фебруара и почетком марта стиже за коришћење крајем јуна и почетком јула, из озиме сетве он је прва зелена сточна храна, односно стиже за коришћење половином априла или чак и раније у зависности од климатских услова године, а из пострне сетве време искоришћавања кеља задире дубоко у зиму све до великих снегова и јако ниских температура.

Количина семена за сетву сточног кеља варира у зависности од рока сетве и креће се од 10-15 кг/ха при сетви на 25 цм. Веће количине семена морају се употребити на лошије припремљеним земљиштима, као и у пострном року сетве. Дубина сетве треба да је 1-2 цм после чега је обавезно ваљање. Експлоатација сточног кеља је разноврсна, а најбоље резултате даје ако се користи као зелена сточна храна у фази цветања. У почетку норма исхране код крава музара је 20-30 кг по грлу, а касније и 60 кг свежје зелене крме. Сточни кељ се може користити и као силокрма, ређе чиста а чешће уз додатак неких других биљних врста (кукуруз, лошије сено луцерке, слама соје и грашка).

Јоргованка Влајковица, дипл.инж.

Лешник

Наставак приче о лешки из прошлог броја. Положај и земљиште. У топлијим крајевима лешку треба гајити на северним деловима због избегавања раног цветања. Међутим у северним и хладнијим пределима њој одговарају скоро сви положаји. У погледу надморске

висине лешник се може гајити чак и до 1500 метара надморске висине, а када је реч о земљишту није велики пробирач. Може да успева на скоро сваком земљишту, па чак и на скелетоидном. Али ипак најбоље резултате даје на иловачасто-пескоидном или обрнуто, која су довољно богата хумусом.

За један хектар је потребно 500 садница, ако их садимо на растојању од 5 x 4 метра. За садњу се могу користити само саднице прве класе. То су двогодишње саднице које имају добро развијен коренов систем и дебјину дебла изнад кореновог врата већу од 1-1,5 цм. Најповољнији термин садње је јесен (новембар месец) јер се тако постиже већи проценат пријема садница и њихов бољи пораст у првој години. Непосредна припрема садница изводи се у дану садње и обухвата: преглед садница и резидбу корена, дезинфекцију корена и потапање садница у смесу земље и свеже говеђе балеге. Дубина садње мора бити иста као дубина на којој су се саднице налазиле у растилу расадника. Непосредну садњу обављају два лица. Један радник ставља садницу у центар јамица и придржава садницу у вертикалном положају док други мотиком преко корена набацује растреситу и умерено влажну земљу. Кад земља у дебљем слоју прекрије корен врши се њено сабијање и гажење. Сабијањем се истискују ваздушни цепови и остварује приснији контакт земљишта и жила. Након тога се саднице заливају са око 10 литара воде. Ово заливање се изводи ради бољег слегања земљишта и попуњавања евентуалних празних простора око жила честицама земље. По упијању воде јамић се пуни стајњаком (око 5кг) и земљом уз гажење скоро до врха. У још непопуњено садно место додаје се око 100г комплексног НПК ђубрива, након чега се садница загрне преосталом земљом уз прављење плићег базена око ње.

Леска је дуговечна воћка, због чега се ради повећања продуктивности, мора у току свог живота подмлађивати. Ово подмлађивање се мора пратити огромним ђубрењем. Само подмлађивање се изводи тако што се рамене (основне) гране скрате на 1/4 или највише 1/2 њихове првобитне дужине.

Према неким ауторима, лески у пуној родности (са 500 стабала по хектару) треба годишње додати : 100 кг азота, 80 кг фосфора, 200 кг калијума и 1000 до 10000 кг стајнака по хектару.

Болести и штеточине које нападају леску: парогена бактерија изазива сушење лисних пупољака и гранчица, лешников црв изазива црвљивост лешника, а прегалъ напада женске цветове. Ова болест и штеточине успешно се могу сузбити зимским и летњим прскањима.

Колико је лешник исплатива воћна сорта говори податак да са хектара, ако је обављена сва потребна нега, могу да се уберу и две тоне плода. Иако сви говоре о исплативости гајења леске мора се узети у обзир да цену лешника диктира тржиште, тако да се морају задовољити основи тржишне економије: квалитет, квантитет и количина. Тако да они који се одлуче за ову производњу морају да узму у обзир неколико ствари, да засад подижу на 10 хектара и више или ако имају мање површине да се удружују са другим мањим произвођачима и заједно изађу на тржиште. Треба истаћи да је технологија производње и прераде лешника максимално механизована, тако да се могу наћи усисивачи и тресачи за лешнике, поред тога има класирке, крцкалице и пакерица тако се на газдинству добије финалан производ и тиме повећа вредност производа.

Александар Стојановић, дипл.инж.